

EINDVERSLAG VAN DE COMMISSIE VAN RAPPORTEURS
over de ontwerpen van wet tot:

- 1°. verklaring van het algemeen nut der onteigening ten behoeve van bovengrondsche werken voor de Staatsmijn Maurits (323);
- 2°. machtiging tot het aangaan van eene overeenkomst met de Maatschappij tot Exploitatie van Staatsspoorwegen betreffende den spoorweg van Bortel naar de Duitse grens in de richting van Wezel (331);
- 3°. naturalisatie van:
  - 1°. HENRI JAN VICTOR WILLEM ENGLEBERT en 19 anderen;
  - 2°. ANNA KATHARINA ALTENKAMP, weduwe van MARTINUS TEEUWSEN, en 19 anderen (338);
- 4°. wijziging van de wet van 11 Juli 1919 (Staatsblad n°. 447) tot overbrenging van gedeelten van de Rijkswegen Deventer—Goor en Deventer—Zutphen in beheer en onderhoud bij de gemeente Deventer (347).

Het onderzoek van deze wetsontwerpen in de afdelingen heeft geen aanleiding gegeven tot het maken van opmerkingen.

Aldus vastgesteld den 13den Juli 1926.

VAN DER LANDE.
WESTERDIJK.
VERKOUTEREN.
LINDEIJER.
VAN WASSENAER VAN CATWIJCK.

VOORLOOPIG VERSLAG VAN DE COMMISSIE VAN
RAPPORTEURS over het ontwerp van wet tot wijziging
van het VIDE hoofdstuk der Staatsbegroting voor
het dienstjaar 1926. (329)

Het afdelingsonderzoek van dit wetsontwerp heeft aanleiding gegeven tot de navolgende beschouwingen en opmerkingen.

In het algemeen wenschte men zich, evenals bij de behandeling van dit wetsontwerp in de Tweede Kamer was geschied, te onthouden van algemeene beschouwingen betreffende het beleid van den Minister, en eene afwachtende houding aan te nemen, vooral nu de begroting voor het dienstjaar 1927 reeds zoo spoedig zal moeten worden beoordeeld.

Onderscheidene leden verklaarden nog niet overtuigd te zijn van de noodzakelijkheid om thans tot het aanstellen van een raad-adviseur in algemeenen dienst over te gaan. Zij waren evenwel bereid daarin te berusten, echter onder de stellige voorwaarde, dat daardoor niet zou worden geprejudiceerd ten aanzien van de samenvoeging der departementen van Marine en Oorlog, noch van de reorganisatie van het beheer der marine.

Andere leden maakten naar aanleiding hiervan de opmerking, dat, aangezien de Minister, ook zonder vooruit te loopen op de z.g. splitsing der marine en de samenvoeging der departementen van Marine en Oorlog, een onafhankelijk raadsman van noode heeft voor het aanbrengen van bezuinigingen, de aanstelling van een raad-adviseur als zoodanig moet worden toegejuicht.

Vooropstellende, dat de behandeling van dit wetsontwerp niet de juiste gelegenheid biedt, om het Regeeringsbeleid in zake de defensie, meer in het bijzonder wat betreft de marine, in zijn geheel omvang ter sprake te brengen, vermochten sommige leden toch niet op dit stuk een gevoel van ongerustheid te onderdrukken.

Ter wille van bezuiniging — welke overigens ook door hen in het algemeen warm wordt voorgestaan — zal de matrozenopleiding van Gorinchem naar Vlissingen worden overgeplaatst. Daardoor zullen jonge schepelingen met volwassenen worden samengebracht. Uit een opvoedkundig oogpunt valt zulks gewis te betreuren. Er spreekt eene zekere neiging uit om een alles overheerschend belang, als de landsverdediging ongetwijfeld is, waar deze bij de zedelijke vorming van de zeelieden sterk is betrokken, uit financieele overwegingen schade te laten lijden. De leden hier aan het woord wenschten nu reeds te verklaren, dat zij de Regeering op dezen weg verder niet zouden kunnen volgen.

De voorgenomen overplaatsing van de matrozenopleiding van Gorinchem naar Vlissingen vond ook bij vele andere leden bestrijding. Ook zij waren van oordeel, dat de verwachte bezuiniging hier al te veel op den voorgrond werd gebracht, met verwaarloozing van den paedagogischen regel, dat het niet goed is de nog jeugdige leerling-matrozen, van wie hier sprake is, samen te brengen met de oude matrozen, die misschien geheel andere opvattingen hebben ten aanzien van de belangen der marine en van de personen, die bij haar dienen. De vrees is volgens hen waarlijk wel gewettigd, dat de omgang met oudere matrozen een ongunstigen invloed kan hebben op het karakter en de moraliteit der jongeren. Deze overtuiging heeft er indertijd ook terecht toe geleid de opleiding uit Amsterdam te verplaatsen. Te Gorinchem is de toestand in dit opzicht uitstekend, terwijl er overvloedig gelegenheid is de jongens practisch te oefenen. De leden hier aan het woord vreesden, dat de Minister hier te veel toegeeft aan eene verkeerde zuinigheid, die behagen schept in het voortdurend beknibben op de uitgaven voor de defensie des Rijks. Dergelijke besnoeiing der uitgaven heeft niet alleen verslapping, maar ook ontwrichting onzer weermacht ten gevolge, zoodat bijzondere waakzaamheid geboden is.

Verschillende leden meenden intusschen ernstig in twijfel te moeten trekken, of de te verkrijgen bezuiniging inderdaad zoo groot zal zijn, als wordt beweerd, en wenschten te dien aanzien nader te worden ingelicht, en dit te meer omdat de uitlatingen van den Minister op dit punt onderling niet geheel met elkander in overeenstemming zijn.

De leden hier aan het woord achtten daarom eene nauwkeurige en gespecificeerde opgave en een vergelijkenden staat noodzakelijk. Bovendien wenschten zij eene afzonderlijke opgave van de uitgaven, zowel dadelijke als toekomstige, en van de schadeposten, welke de overplaatsing met zich mede zal brengen.

Van andere zijde werd nadere toelichting gevraagd ten aanzien van de bewering, dat Vlissingen dezelfde, zoo niet meer voordeelen biedt dan Gorinchem, onder mededeeling in hoever die voordeelen niet ook te Gorinchem kunnen worden bereikt en wat Gorinchem op dit gebied niet heeft kunnen of willen tot stand brengen of toezeggen.

Men achtte deze uiteenzettingen ook door de billijkheid geëischt. Waar de opleiding te Gorinchem door Minister POP is tot stand gebracht, door de Ministers VAN DIJK, WESTERVELD en VAN ROJEN is gehandhaafd en laatstgenoemde bewindsman, was men wel ingelicht, nog zeer kort geleden aan de gemeente schriftelijk had toegezegd, dat de opleiding aldaar gevestigd zou blijven, terwijl het toch onaannemelijk is, dat al deze Ministers geen oog voor bezuiniging en voor de eischen eener goede opleiding zouden hebben gehad, daar achtte men een gepreciseerde en met cijfers en feiten toegelichte motiveering van dezen ingrijpenden maatregel, welke uiteraard voor Gorinchem reden voor gerechtvaardigde teleurstelling zou opleveren, noodzakelijk.

De herhaalde verklaring, dat de geestelijke verzorgers der jongelieden tegen de overplaatsing geen bezwaar hebben, achtte men geen krachtig argument. De bijvoeging, dat zij als voorwaarde stellen, dat hun te Vlissingen overeenkomende middelen als te Gorinchem ter beschikking moeten worden gesteld, pleit meer tegen, dan voor de overplaatsing, in zoover als men er uit kan afleiden, dat te Gorinchem reeds aanwezig is, wat